

گفتگوی اختصاصی با رکورددار صنعت آکواریوم کشور

مهندس جمشیدیان دریچه نگاه هلندی ها را به موضوع تولید در ایران تغییر داد

لزوم پوششی بیمه محصولات کشاورزی برای گیاهان و ماهیان زینتی

صفورا شعبانزاده- «تنها دیوانه ها هستند که باقی می مانند». این جمله اندی گروو (Andy Grove) کارآفرین و مدیرعامل سابق شرکت اینتل را می توان به عنوان یک قاعده محوری ثابت، در مسیر کاری تمامی کارآفرینان به خوبی لمس کرد؛ به طوری که مقاومت، پشتکار، ریسک پذیری، تمرکز و خلاقیت یک کارآفرین هم، زاده جوشش قدرت جادویی عشق است.

گزارش حاضر، به روایت داستان یک کارآفرین عاشق اختصاص دارد. کارآفرینی که همکاران هلندی او ناباوارانه نسبت به سطح تولیدش می گویند: «او دریچه نگاهشان را نسبت به موضوع تولید ایران تغییر داده!»

آقای محمدرضا جمشیدیان طهرانی به همراه همسرشان سرکارخانم مهندس الهام ورزندیان با پرورش سالانه بیش از 50 میلیون ماهی زینتی از 50 گونه مختلف، به عنوان بزرگترین تولیدکننده و صادرکننده صنعت ماهیان زینتی کشور شناخته می شوند. آنها در سال های اخیر به طور جدی به موضوع پرورش گیاهان زینتی هم در راستای تکمیل زنجیره تولید روی آورده اند. این زوج کارآفرین موفق شیرازی از سال 1390 با بنیانگذاری مجموعه نوین آزیان ستاره آسیا (آی آرپلنت) در تهران، به تولید و پرورش گیاهان آبی که واردات آن به کشور ممنوع است، اشتغال دارند.

جناب جمشیدیان از سال 92 در تهران ساکن هستند و بزرگترین مجموعه صنعتی آکواریوم کشور را در رباط کریم تهران فعال کرده اند. ایشان حدود 7 سال است که برای پیگیری فعالیت های شرکت تولیدی خود در زمینه گیاهان آبی هم در گیلان فعالیت دارند.

جناب جمشیدیان؛ موضوع فعالیت تولیدی و محصولات شما و مشخصات تولید شما اعم از سطح تولید و میزان عرصه و سطح زیرکشت و... خود را در زمینه گیاهان و ماهیان زینتی برای ما توضیح فرمایید

فعالیت ما در زمینه تولید و صادرات گیاهان و ماهیان زینتی و فروش لوازم آکواریوم ماهیان و گیاهان زینتی است. مجموعه تولیدی ما در سطح استان های فارس، گیلان و رباط کریم تهران بیش از 50 هزارمترمربع زمین است. باتوجه به اینکه طبقاتی کار می کنیم، سطح زیرکشت ما حدود 60 هزارمترمربع است. مساحت مزرعه ما در شیراز 7 هزار و 143مترمربع است. بیشتر سطح زیرکشت ما هم به گیاهان زینتی اختصاص داده شده؛ چون این رشته تولیدی ما جدیدتر است. بیش از 5 هزارمترمربع از سطح زیرکشت ما به پرورش ماهیان زینتی اختصاص دارد که عمدتاً به صورت طبقاتی کار شده. مجموع اشتغالی ما هم حدود یکصد نفر است.

ظرفیت تولید ماهیان زینتی و سهم شما از بازار، چه میزان است؟ در راستای بهره وری تولید و نوآوری هایی که در کار داشتید، توضیح فرمایید.

تولید ما 6 میلیون قطعه درسال است که نسبت به میانگین کشوری 20 درصد افزایش را نشان می دهد. این درحالی ست که مجوز تولید ما 5 میلیون قطعه درسال است؛ اما با ابتکار در تولید و استفاده بهینه از منابع و همچنین تجربیات کارشناسان شیلات ایران و شیلات استان تهران، موفق به این حجم از تولید شدیم.

برای ما جالب است بدانیم شما به عنوان فارغ التحصیل رشته مکانیک که 15 سال سابقه کارمند رسمی در یکی از شرکت های هواپیمایی را داشته، چطور شغل قبلی خودتان را رها کردید و وارد کار صنعت آکوارיום ماهیان زینتی شدید؟ همکاری همسر شما سرکار خانم مهندس ورزندیان که دانش آموخته بیوتکنولوژی کشاورزی هستند در این زمینه با شما چگونه است؟

این تغییر مسیر شغلی به دلیل علاقه به موضوع صنعت آکوارיום و گیاهان زینتی بوده است. بعلاوه، سال های سال بود که گیاهان زینتی به صورت قاچاق وارد کشور می شد که عوارض ورود قاچاق به لحاظ انتقال آلودگی ها، این احساس نیاز به تولید دراین عرصه را در من بیش از پیش تقویت کرد. البته بنده از دوران دانشجویی در تهران به عنوان شغل جانبی و به منظور تامین مالی به این حرفه اشتغال داشتم و زمانی که وارد یکی از شرکت های هواپیمایی شدم به عنوان شغل دوم، این حرفه را ادامه دادم و چون فرصت زمانی من محدودتر شد، نیاز به همکار داشتم و همسر من از روی علاقه به این کار پیوست. در حال حاضر همسر من در زمینه فرآیند تولید و بنده در زمینه طراحی و ساخت گلخانه ها فعالیت داریم.

کار خودتان را از کجا شروع کردید؟ و دلیل اینکه در شهرهای مختلف شیراز و رباط کریم تهران و استان گیلان فعالیت دارید، چیست؟

کارم را از اتاق 3 در 6 منزل پدری من در شیراز با 100 آکوارיום شیشه ای شروع کردم. بعد از اینکه متوجه شدم این کار دارای بازده اقتصادی ست نسبت به توسعه تولید اقدام کردم. لذا در شهریور 80 با پرداخت 6 میلیون تومان نقد، زمینی به مساحت 7 هزارمترمربع را در شیراز به صورت اقساط خریداری کردم که بیشتر درصد حقوقی که از شرکت هواپیمایی می گرفتم را صرف پرداخت مابقی پول زمین به صورت اقساط می کردم. دراین زمین 500 حوضچه سیمانی با دو هزار آکوارיום را فعال کردم. باتوجه به اینکه پرورش همه انواع ماهیان زینتی مختلف دریک نقطه جغرافیای امکانپذیر نیست، برخی از انواع این ماهیان را در شمال و برخی را در تهران کار می کنیم. در حال حاضر در مجموعه تولیدی ما در رباط کریم تهران درحال پرورش ماهیان زینتی در قالب صنعتی هستیم که در بیش از 500 حوضچه سیمانی و 3 هزار آکوارיום عملیاتی شده است.

لطفا ما را با فرآیند کار شما در زمینه پرورش گیاهان زینتی بیشتر آشنا فرمایید؟

ما در جهت تکمیل تولید و پرورش ماهیان زینتی خود اقدام به تولید و پرورش گیاهان آبزی کردیم. برای همین منظور بیش از 110 گونه گیاه آبزی را در آزمایشگاه خود در تیراژ بالا پرورش می دهیم. گیاهانی که در آزمایشگاه پرورش داده می شوند و بعد به رشد مناسب می رسند، به مزرعه ارسال می شوند و در آنجا به رشد نهایی و مرحله بازارپسندی می رسند و سپس به بازار عرضه می شوند.

مزیت کیفی تولیدات گیاهان زینتی شما و همین طور مزایای رقابتی شما چیست؟

این گیاهان فاقد هر نوع بیماری هستند؛ برای اینکه از پایه و اساس در محیط کشت بافت پرورش داده شدند و بعد از این مرحله، زمان کوتاهی را در مزرعه سپری می کنند و احتمال آلودگی آنها به انواع بیماری ها، جلبک ها و یا خزه ها خیلی کمتر از سایر گیاهان است. بیشتر گیاهان زینتی ما کمیاب و منحصر به فرد بوده و رقبای ما هم محدود هستند. رویکرد ما به روز بودن تکنولوژی تولید و بهره گیری از دانش روز در این عرصه است؛ به طوری که با مقایسه عکس های قدیمی و جدید مزارع تولید ما، این تغییرات به خوبی قابل مشاهده است و ساختار مزارع جدید ما طی سال های گذشته دستخوش تغییرات زیادی شده است.

مقاصد صادراتی شما کجاست؟ و در راستای توسعه صادرات چه برنامه هایی دارید؟

عمده صادرات ما در زمینه ماهیان و گیاهان زینتی به کشور عراق صورت می گیرد؛ زیرا سختگیری این کشور برای واردات این کالاها کمتر است. به ترکیه و تا اندازه ای کشورهای خلیج فارس مانند کویت و امارات هم صادرات داریم. چنانچه زمینه صادرات فراهم باشد، در سطح کشورهای شرق آسیا می توانیم رقابت موفق داشته باشیم. آذربایجان، ارمنستان و افغانستان هم از دیگر کشورهایی هستند که تجربه صادرات بدانها را داشته ایم.

جایگاه صادراتی ایران در زمینه صنعت آکواریوم را چگونه ارزیابی می فرمایید.

پای صنعت آکواریوم از سال 72 در کشور باز شد و طی یک دهه گذشته، ایران یکی از بزرگترین واردکنندگان ماهیان زینتی دنیا بود؛ اما در یکی دو سال اخیر ما به یکی از بزرگترین تولیدکنندگان دنیا تبدیل شدیم؛ به طوری که خیلی از کشورهایی که موطن اصلی برخی از انواع ماهیان زینتی هستند هم نمی توانند با کشور ما رقابت کنند. چنانچه موانعی مانند کرونا رفع شود به جرات می توانم بگویم که هیچ ماهی زینتی بر روی دست تولیدکنندگان نمی ماند.

جناب جمشیدیان؛ جنابعالی به همراه همسرتان در سال 99 در برنامه جشنواره کارآفرینی یا کارستون شبکه یک سیما حضور یافتید. برای من جالب بود که در این برنامه عنوان کردید که طی دو دهه فعالیت تولیدی خودتان هرگز سراغ تسهیلات دولتی نرفتید. چه صحبتی با جوانان فاقد سرمایه برای آشنایی بیشتر با فرصت های اقتصادی صنعت آکواریوم به عنوان یک شغل زودبازده دارید؟ و لطفا فرصت های شغلی و سود اقتصادی رشته پرورش ماهیان و گیاهان زینتی را برای علاقمندان این حوزه، بیشتر توضیح فرمایید و اینکه از کجا می توانند شروع کنند؟

در ابتدای کار، سرمایه مهم نیست و اول باید علاقه وجود داشته باشد. حرارت محیط کار در صنعت آکواریوم، بالاست و این شرایط محیطی برای همه قابل پذیرش نیست؛ از این رو به تمام کسانی که علاقمند به این کار هستند توصیه می‌کنم مدتی در مراکز پرورش ماهی زینتی، در قالب کارآموزی و کارورزی فعالیت داشته باشند و چنانچه به این خودشناسی رسیدند که می‌توانند در این رشته تولیدی به فعالیت ادامه دهند، نسبت به کیفیت و چگونگی سرمایه‌گذاری هم اطلاعات لازم را طی روند طبیعی کار کسب خواهند کرد. حداقل سرمایه موردنیاز در زمینه کار ماهیان زینتی حدود 15 میلیون تومان است. اگر به شکل طبقاتی کار کنند، سود آن پاسخگوی هزینه‌ها خواهد بود. براساس تجربه شخصی خود می‌توانم بگویم پرورش ماهیان زینتی در بدو امر در یک پارکینگ و یا زمینی به مساحت 30 تا 40 متر و با 200 آکواریوم یک متر در 40 سانتیمتر امکانپذیر است و سود کار در این حجم از تولید به اندازه‌ای است که نیاز نیست به دنبال شغل کارمندی بروند و البته باید به صورت طبقاتی و سه تا 4 طبقه و تمام وقت کار شود. درمورد توصیه ورود به گیاهان زینتی هم چون در این زمینه تازه کار هستیم، نظری ندارم.

در هر صورت رموز موفقیت در تولید و تکثیر پرورش ماهیان زینتی مانند هر رشته کاری دیگر عبارت است از توکل به پروردگار، پشتکار، پیگیری، علاقه و استفاده بهینه از منابع موجود در اختیار. دیده می‌شود که برخی افراد وقتی صحبت از یک کار جدید مانند ماهیان زینتی به میان می‌آید، اول از همه سراغ سختی‌های کار می‌روند. از نظر من کسی که می‌خواهد وارد هر کاری شود، باید قاطی و غرق آن کار شود و به یک شکلی وارد میدان شود و بتدریج مشکلات هم حل خواهد شد.

در زمینه آشنایی با آموزش‌های روز چه اقداماتی انجام داده اید؟

جناب آقای لیم که به عنوان پدر گیاهان آبی در جهان لقب گرفته‌اند، اهل سنگاپور و مقیم تایلند هستند. ایشان مشوق و به نوعی معلم و مشاور ما در کار تولید بودند. اصول کار را به ما یاد دادند و گاهی میهمان ما در ایران برای بازدید از وضعیت تولید ما هستند.

متاسفانه گلخانه گیاهان زینتی شما در گیلان در برف 98 متحمل خسارت چند میلیاردی شد. آیا از وضعیت پوشش بیمه‌ای در این زمینه راضی بودید؟

متاسفانه ضربه سنگینی بود و گیاهانی که 2 سال روی آنها کار کرده بودیم بعد از 48 ساعت مبارزه با برف از بین رفتند. گیاهان زینتی در گیلان مشمول پوشش بیمه‌ای نیستند؛ اما در استان‌هایی که گیاهان زینتی به عنوان محصول استراتژیک آن استان‌ها محسوب می‌شود، تحت پوشش بیمه کشاورزی قرار دارد.

فعالیت شما در گیلان در زمینه گیاهان آبی زینتی ست که طرح توسعه ماهیان آبی را هم در گیلان در دست پیگیری دارید. لطفاً در زمینه این فعالیت‌ها در شرکت مزرعه سبز سفیدرود شما واقع در کیلومتر 4 جاده آستانه به لشت‌نشاء بیشتر ما را آشنا فرمایید.

شرکت مزرعه سبز سفیدرود در گیلان از سال 95 فعالیت رسمی خود را آغاز کرد و کارهای مقدماتی اداری و ثبت آن هم در یک پروسه طولانی از سه سال قبل از این تاریخ یعنی در سال 92 آغاز شده بود. سطح تولید این شرکت در زمینه گیاهان زینتی 18 هزار مترمربع و

مساحت گلخانه ما هم 10 هزارمترمربع است. بیش از دومیلیون شاخه گیاه در سال تولید می کنیم. اشتغال فصلی مستقیم ما 40 نفر و اشتغالزایی غیرمستقیم ما هم 50 نفر است. میزان سرمایه گذاری در گیلان بیش از 10 میلیارد تومان بدون احتساب زمین صورت گرفته. 90 درصد فروش تولیدات ما در گیلان مربوط به داخل استان و 10 درصد در خارج از استان و همین طور صادرات است.

مزیت منطقه ای پرورش گیاهان زینتی در گیلان را چگونه ارزیابی می فرمایید؟ محدودیت های احتمالی تولید در استان را چه مواردی می دانید؟ مشکلات تولید حوزه گیاهان زینتی به طور کلی چیست؟

بستر بسیار خوبی برای پرورش گل و گیاه زینتی در استان گیلان وجود دارد؛ ولی به دلیل نبود کنترل های بهداشتی و اصولی و آلودگی های مختلف از جمله آفات، صادرات کار ساده ای نیست. کلا به علت انتقال آفات و بیماری ها، همه کشورها نسبت به واردات گیاه حساس هستند. موضوع بیشتر مربوط به کشورهای خریدار است تا ایران. اقلیم گیلان در زمینه پرورش گل و گیاهان زینتی بسیار مناسب است. استان کوچک گیلان که کمتر از یک دهم مساحت کشور را به خود اختصاص داده اما مسئولیت تامین سه درصد تولید کشور را بر عهده دارد و به عقیده بنده در صورت وجود مدیریت صحیح و کارآمد و توسعه تولید دانش بنیان، این استان می تواند حتی 50 درصد نیاز تولیدات کشور را هم در بخش کشاورزی تامین نماید. متأسفانه پشتیبانی ها و مانع زدایی ها تنها در سطح شعار است و در بعضی از موارد، عکس موضوع کاملاً مشهود است. هزینه های بالای تولید، نبود مشوق های صادراتی و عدم همکاری در صادرات از مشکلات عمومی بخش تولید است و متأسفانه هیچگونه پشتیبانی در زمینه تامین نهاده هم صورت نمی گیرد و همه نهاده ها از بازار آزاد تهیه می شود. عدم پوشش بیمه ای هم یکی دیگر از مشکلات است در استان های دیگر، عمدتاً گل های شاخه بریده، تحت پوشش بیمه ای هستند. ماهیان زینتی هم در کل کشور بیمه نیستند. متأسفانه اعتبار صندوق بیمه محصولات کشاورزی، محدود است و بیمه محصولات کشاورزی هم با نگاه به محصولات استراتژیک هر استان، انجام می شود که امیدواریم با توجه به اینکه موضوع گیاهان و ماهیان زینتی، بستر اشتغالزایی بسیار خوبی را فراهم می سازند، نسبت به پوشش بیمه ای این محصولات هم اهتمام جدی صورت گیرد.

روش روزآمد تولید شما در گلخانه گیاهان آبرزی زینتی گیلان را توضیح فرمایید.

50 درصد تولیدات ما به شکل هیدروپونیک کشت شده و بدون خاک می باشد.

در زمینه تنوع گلهایی که در شرکت مزرعه سبز سفیدرود واقع در استان گیلان کار می کنید و اسامی برخی از آنها و علت انتخابشون برای تولید را توضیح بفرمایید.

حدود 50 گونه انواع گیاهان آپارتمانی گرمسیری رطوبت دوست را کار می کنیم. انواع کالاه آ. انواع سینگونیوم. انواع فیکاس. انواع آگلونما از گیاهانی هستند که به دلیل زیبایی ظاهری و تولید کمتر توسط سایر همکاران تولید می کنیم.

استانداردهای تولید و کیفیت کاری شما را در شرکت مزرعه سبز سفیدرود واقع در استان گیلان توضیح فرمایید. و امتیازات رقابتی شما؟

امتیاز رقابتی ما داشتن آزمایشگاه کشت بافت با بیش از 250 گونه گیاهی پروتکل شده است.

با توجه به شباهت اقلیمی گیلان با هلند، آیا الگوی تولید گل و گیاه زینتی این کشور به عنوان یکی از قطب های تولید گل در جهان، می تواند در کشور ما هم قابل پیاده سازی باشد؟

البته اقلیم این دو کشور در مورد تولید گل و گیاهان زینتی قابل مقایسه نیست؛ چون از نظر طبیعی کاهش نور در زمستان و رطوبت بیش از اندازه در تابستان، مانع راندمان بالای تولید می شود.